

ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו אור ליום ג', י"א ניסן ה'תנש"א לאחרי תפלת ערבית

במילא קומט עס אָן תיכף ומיד ממש, און צוזאַמען דערמיט איז „ואני אברכם“ – ווי דאָס איז למעלה ממדידה והגבלה (פון „אני“, דער אויבערשטער אליין) ווערט עס נמשך (ברכה מלשון המשכה) צו אידן למטה, און באופן פון „אברכם“ (סתם, בלי פרטים) וואָס איז – אַלע ברכות, צו יעדער אידן און צו אַלע אידן, סיי בענינים כלליים סיי בענינים פרטיים, ביז פרטי פרטים.

דאָס הייסט אָן „ואני אברכם“ איז כולל צוויי ענינים, צוויי קצוות: פון „אני“ (דער אויבערשטער אליין) שלמעלה מכל מדידה והגבלה, ווערט „אברכם“, ברכה והמ-שכה צו אידן למטה.

וואָס איז יעדער ברכה והמשכה פאָ-דערן זיך צוויי ענינים: די ברכה זאָל קומען פון אַן אָרט וואָס איז העכער פאַר די הגבלות פון דעם מתברך מצ"ע (וואָס דערפאַר דאַרף ער אָנקומען צו דער ברכה), און צוזאַמען דערמיט זאָל עס נמשך ווערן אין דעם מתברך בפנימיותו, לפי ענינו וההצטרכות שלו.

(8) ובמקום מברכת הכהנים, שהיא באופן ד,עד מהרה ירוץ דברו (תהלים קמו, ו. וראה לקו"ט סיפ קרח. ובכ"מ), עאכריכ הברכה של הקב"ה עצמו, „ואני אברכם“.

(9) תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

(10) שהרי גם להדיעה ש,ואני אברכם לכהנים נאמר (כניל הערה 6), ישראל מתברכין מפי ה-גבורה, ויאצו לזה קרא מיוחד (ובלשון התוס' חולין שם ד"ה והקב"ה: „פשיטא דמסכים, כיון שציוה להם לברך“), כמשנית במ"א (לקו"ט ח"י ע' 42).

א. כשם ווי אין תורה איז דער סדר אָן „במה שסיים כו' פתח להם כו"ו – אָזוי דאַרף אידן זיין באַ אידן, אָן „במה שסיים“ ווערט דערנאָך דער המשך און התחלת ופתיחת הענין שלאחרי זה באופן של פעו-לה נמשכת (ביז – על כל השנים כולם).

אָזוי ווי מ'האָט איצטער מסיים געווען מיט „ואני אברכם“ – איז „פתח להם“ אידך מיט דעם ענין:

„ואני אברכם“: דער אויבערשטער זאָגט אין תורה (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו), אָן ער אליין וועט בענטשן את כל המברכים, ובברכתו של הקב"ה – מיזו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, אָן קיין מדידה והגבלה במקום ובזמן,

(1) ב"ר פ"ק, יא. מדרש תהלים בתחלתו.

(2) היינו, שיש בזה כ" ענינים: (א) בענין חדש זה (ש,פתח להם) ישנו המשך וכחות של הבא לפני זה (עד סיומו), (ב) שענין חדש זה מוסיף חידוש גם בהבא לפניו. ועפ"ז יומתק הטעם ש,פתח להם, במה שסיים הקודם לו.

(3) בברכת כהנים של א' הרבנים שי, שנאמרה בהמשך לברכת אנ"ש שי. המול.

(4) נשא ו, כז.

(5) שבת סג, א. וש"נ.

(6) להדיעה ש,ואני אברכם לכהנים נאמר, כהנים מברכין ישראל והקב"ה מברך לכהנים (חולין מט, טע"א). וגם להדיעה שלישאל נאמר „כהנים מברכים ישראל והקב"ה מסכים על ידם“, „ברכה לכהנים מגא ליי“, „מאברכה מברכין“ (לך לך יב, ג) – חולין שם.

(7) נוסח ברכה השלישית (– ודמן התורה) ד-ברכת המזון.

וכמודגש אין תוכן התפלה והברכה, וכסיומהי - „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, אָז „עלינו” - יעדער איד און אַלע אידן - זאל זיין דער גילוי פון „נועם ה' אלקינו, וואָס „נועם” (נועם עילאה) איז די דרגא פון עתיק, און פנימיות עתיק, ביז - עצמו-תו ית”י „אני, „אני אברכמ”י), און דאָס זאל נמשך ווערן אין „מעון” (אותיות נועם”י) מלכות, ביז אין „מעשה דינו, און דער כח אויף דעם קומט פון „תפלה ל- משה איש האלקים, תפלת עשירי, וועל- כע דערלאנגט אין עצמותו ית”י,

און דערביער איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה במקום זמן, וויבאַלד אַז דאָס קומט פון „משה איש האלקים” ובאופן פון „נועם ה' אלקינו עלינו.”

און ווי פאַרשטאַנדיק דערפון וואָס מיט דער ברכה האָט משה געבענטשט אידן אַז עס זאל זיין די השראת השכינה אין משכן - „ויהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו

מתפללים והוא מקור כל הברכות והשפעות כו), הרי זה, תפלה למשה איש האלקים, ע”ד „ואני אברכמ” (כביכול), בהוספה על ברכת הכהנים (שלוחי דרהמנא - קידושין כג, ב. ושיג).

16) וכן בתחלתה: מעון אתה היית לנו.

17) בהבא להלן ראה ד”ה תפלה למשה - במאמרי אדה”ו אתהלך לאזניא ע’ קנו. תרי”ט ע’ נט). וראה גם ד”ה זה תשכ”ט ס”ב (סה”מ מלוקט חי”ב ע’ רי”ט). - נעתקו בקובץ י”א ניסן הנזל את: ה, יח, כא.

18) ראה גם קובץ י”א ניסן הנזל עה”פ ויהי נועם (עז ואלך). ועוד.

19) ראה ברכת ערב יוה”כ”פ (לאחרי תפלת מנחה - לעיל ע’ 42-3). ושיג.

20) ל”ת וס’ הליקוטים להארזיל עה”פ. הובא במקומות שצוינו בהערה 17.

21) ראה וזח”א קסח, ב. וראה נדרים לת, א.

22) ד”ה תפלה למשה תרי”ט ותשכ”ט הנזל (הערה 17).

ב. די ברכה פון דעם אויבערשטן „ואני אברכמ” - און אין ביידע ענינים: (א) אַ ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה, (ב) וועלכע ווערט נמשך צו יעדער איד למטה - איז ספּעציעל אונטערשטראַכן אין תפלת וברכת משה אין דער התחלה פון מזמור צדי”ק אין תהלים” - דער ערשטער פון די „אחד עשר” מזמורים וואָס משה האָט געזאַגט” - וועלכער הויכט זיך אָן: „תפלה למשה איש ה’ אלקים”, און ענדיקט זיך (מיט תפלת משה) „ויהי נועם ה’ אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננה”:

זייענדיק אַ תפלה (תפלה למשה) - און אויך אַ ברכה” - פון „משה איש ה’ אלקים”, איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס האָט אין זיך דעם כח פון (אַ ברכה פון) „אלקים” ע”ד (כביכול), „ואני (הקב”ה עצמו) אברכמ”.

11) ע”פ המנהג לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים לשנות חיינו (מכתב כ”ק מרח”א אדמ”ר, נדפס ב.קובץ מכתבים שבט”ס אהל יוסף יצחק ע’ 214). אגרות קודש שלו ח”א ע’ לא. ח”י ע’ נג. וראה גם מאמרי אדה”ו הקצרים ע’ שמא) - מתחילים ב”יא ניסן שנה זו אמירת מזמור צדיק שבתהלים.

- ביאורי רבותינו נשיאנו על פסוקי מזמור זה נלקטו ב.קובץ י”א ניסן - שנת הצדיק” (קה”ת, תנשיא). ועיי”ש בנוגע לכמה ענינים הבאים להלן.

12) ראה הערה 28.

13) מדרש תהלים ופרשי עה”פ (ז, א). פרשי פקודי לט, מג. ועוד.

14) שהרי „ויהי נועם גו” הוא ברכת משה, שתשרה שכינה במעשה ידיכם - כדברי חז”ל עה”פ (פקודי שם. פרשתנו (שמיני) ט, כג) „ויברך אותם משה”, „ויברכו את העם” (פרשי פקודי ושמיני שם. פרשי תהלים כאן. וראה תרי”ט עה”פ פקודי שם (אות לד). ושיג).

15) היינו, שנוסף לזה שבתפלה וברכה זו ישנו כחו של הקב”ה, כמו בכל התפלות והברכות (של כל ישראל) שיש בהם כחו של הקב”ה (שאליו

פון וואָס די ברכה איז פון, משה איש האלקים, וואָס דוקא פון דעם אויב־ערשטן קומט דער כח צו אויפטאָן השראת השכינה באופן של קביעות ונצחיות].

עפ"י קומט אויס אַז אין „תפלה למשה גוי" איז מודגש די צוויי ענינים הנ"ל (אין „ראני אברכם") וואָס פאָדערן זיך אין אַ ברכה: צוזאַמען דערמיט וואָס „תפלה ל־משה איש האלקים" איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – איז זי אַ ברכה וועלכע ווערט נמשך פון משה צו יעדער איד, און אַ ברכה כללית – די ברכה אַז „תשרה שכינה במעשה ידיכם"²⁸.

ג. ויש לומר נאָכמער: דער כח ואופן ווי די ברכות של הקב"ה ווערן נמשך צו אידן למטה איז דורך משה רבינו – דער רועה נאמן פון אַלע אידן²⁹ (בכל הדור־רות)³⁰ דורך וועמען עס ווערן נמשך אַלע השפעות צו אידן, און ער איז דער ממוצע המחבר „ביניכם ובין ה' אלקיכם"³¹ – וואָס (זייענדיק אַ ממוצע) האָט ער אין זיך פון ביידע ענינים וועלכע ער איז מחבר³², ווי חז"ל זאָגן³³ אויף „איש האלקים" –

28) וכמרומו גם בזה שהוא הראשון של האחד עשר מזמורים שאמרם משה – שב, אחד עשר יש שני ענינים: (א) אחד שלפני (ולמעלה מ)עשר, אנת הוא חד ולא בחושבו (בחי עתיק), (ב) אחד עשר – המשכת אחד (חד ולא בחושבו) בעשר, בכל העשר ספירות, ועד בספירת המלכות (ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט שבערה 17. ושיג).

29) ראה תניא רפמ"ב. וראה שמו"ר עה"פ (שמות ג, א) ומשה ה"י רועה (פ"ב, ג-ד).

30) דאנתפשוטא דמשה בכל דרא ודרא – זחיג רעג, א. תקו"ז תסי"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

31) ואתחנן ה, ה.

32) ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט ע' קצ ואילך.

33) מדרש תהלים (באבער) עה"פ. דב"ר פ"א, ד.

גוי"³³, און אין אופן פון „כוננה עלינו גוי", באַפעסטיקט אויף אַ יסודות־דיקן אופן – מיט אַ קביעות, לעד ולנצח נצחים (כמובן פון דעם פירוש אין תניא אין „שכינתא שריא", אַז דאָס איז בקביעות³⁴ ונצחיות³⁵), און „ושכנתי (בקביעות) בתוכם"³⁶, בתוך כל אחד ואחד מישראל³⁷.

[יש לומר אַז דער כח לזה קומט דער־

23) נסמן בהערה 13.

24) ראה תניא פ"ו (י, ב), שמביא מאחז"ל (סנהדרין לט, א), כל בני עשרה שכינתא שריא (ומסוף בתניא): לעולם".

ויל, כי התוכן בתניא שם הוא ש.צד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין כו' בין בכח כו', ולכן אמרו ר"ל שאפי' אחד שוישב ועוסק בתורה שכינה שרוי' כו' וכל בני עשרה שכינתא שריא לעולם – שמכיון ששכחו להיות בטל ממש' לעולם, לכן גם השראת השכינה עליו הוא לעולם. וראה גם תניא ספלי"ה.

ולהעיר שבתניא ספריא מביא מאחז"ל הנ"ל (שכל בני עשרה שכינתא שריא) בנוגע להרשע ורע לו, שבחי טוב שבו הוא רק בחי' מקיף עליו (שריא). ועפ"י נמצא שהענין דשכינתא שריא הוא תמיד בכל ישראל (גם במי שאין בו בחי' טוב בגלות), וראה לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה ראה תשמיג (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת ה'פ"ט אות יט). ויש לתווד זה עם משנית בתניא פ"ו הנ"ל, ע"פ המבואר בלקו"ת (יוה"פ סט, ב), שאף שהשראה היא בחי' מקיף (וראה גם אגה"ק סכ"ג. תרי"א נד, ג) אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו".

25) ראה רמב"ם הל' ביה"ב פ"ו ה"ט: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה. וראה לקו"ת פקודי (ה, א. ז, ב) בפירוש „משכן העדות", שעדות) הוא לשון נצחיות. וראה תהלים לו, כט: צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי, וברד"ה באתי לגני הישית, שמשכינים בחינת שוכן עד מרום וקדוש שיהי' בגילוי למטה.

26) תרומה כה, ה.

27) ראה ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד' ושני פסוקים – טט, ב). אלשיך עה"פ קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן). של"ה טט, א. רא, א. שכה. ב. שכו, ב. ועוד.

לויט דעם קומט אויס אַז דער מזמור „תפלה למשה“ — נוסף לזה וואָס דאָס גייט אויף דער תפלה פון משה אויף אידן (און ברכת משה צו אידן) — איז אַן ענין כללי ביותר: תפלת וברכת הנשיא — משה, וועלכער איז כולל כל התפלות והברכות כולם: דורך „תפלה למשה“, נשיא ישראל, וואָס הנשיא הוא הכלי, ווערן נמשך אַלע ברכות פון דעם אויבערשטן למטה, בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ד. נאָכמער: בכדי אַז ביי אידן זאָל נקלט ווערן בפנימיות די ברכות של הקב"ה (שלמעלה ממדידה והגבלה), איז פאָרשטאַנדיק אַז אויך באַ זיי דאַרף זיין מעין פון די ביידע ענינים הנ"ל (פון „איש“ און פון „האלקים“).

ויש לומר, ע"פ הידוע³⁹ אַז יעדער איד האָט אין זיך בחי' משה שבו, כמוכּן פון דברי הגמראי, עה"פ⁴⁰, ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך, „אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתא, און וויבאַלד אַז „כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרעיה“, דעריבער, כשם ווי די ענינים זיינען געווען באַ משה'ן, אַז ביי אים איז דאָס „זוטרתא, אַזוי ווערט עס „זוטרתא“ באַ יעדער איד (אנשים נשים וטף עד סוף כל הדורות), ביז אַז דאָס פועליט אויף אים אין זיין עבודה כפועל כהמשך

„מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה ה' אלקים“. משה האָט אין זיך ביידע ענינים — סיי ווי ער איז בדוגמא שלמעלה (מחציו ולמעלה האלקים), און סיי ווי ער איז בדוגמא צו אידן למטה (מחציו ולמטה איש), און האָבנדיק די ביידע ענינים האָט משה דעם כח פון „תפלה למשה“ — צו אַראָפּברענגען די ברכות של הקב"ה ווי זיי זיינען למעלה ממדידה והגבלה (וואני אברכמם)⁴¹ צו אידן ווי זיי זיינען נשמות בגופים למטה (בבחי' „איש“).

[ובפרטיות יותר — י"ל אַז דאָס איז דער חילוק צווישן „משה“ און „איש ה' אלקים“: „איש האלקים“ באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי' איש מיט שם אלקים (בגימטריא הטבעי⁴²), אלקות שבערך ה' בריאה (והאיש הנברא), וועלכע איז באַ שאַפן געוואָרן בשם אלקים (בראשית ברא אלקים גו"כ). משא"כ „משה“ איז פאָר-בונדן מיט שם מ"הי, שם הוי"ב, שלמעלה מהבריאה].

34 והרי ציווי ה' על ברכת כהנים נאמר ע"י משה — „ידבר ה' אל משה לאמר דבר גו" (נשא ו) כב ואילך).

ויומתק ע"פ פירוש הבחי' (עה"פ ומעשה ידינו כוננה עלינו), ש"מעשה ידינו" קאי על „נשיאת כפים עשה אהרן ביום ההקמה, שזה לשון עלינו, היינו, שלאחרי ברכת כהנים של אהרן ניתוסף בזה ע"י ברכתו של משה ש"מעשה ידינו כוננה עלינו, ע"ז בדבונמת ההוספה ד"ואני אברכמם" על ברכת כהנים שלפני זה.

35 פרדס שער יב (שער התיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). שעהי"א רפ"ו. וראה הנסמך לעיל ע' 400 הערה 52.

36 בראשית א, א.

37 תרי"ח שמות קטו, א. אה"ת תצוה ע' איתרה. וראה גם תרי"א יתרו סח, סעי"ב ואילך. מגיא צט, ג. ובכ"מ.

38 ראה סה"מ תקס"ב ע' קלו. אה"ת וארא ע'

רג. ובכ"מ.

39 פרשי חוקת כא, כא (כנוגע למשה). וראה גם תנחומא חוקת כג. כמדביר פ"ט, כח. וב"מב"מ ה' מלכים פ"ג ה"ו: לבו (של מלך) הוא לב כל קהל ישראל (והרי משה ה' (נשיא, וגם) מלך — רמב"ם ה' ביה"ב פ"א ה"א. ועוד — ראה לקריש חייט ע' 170. ושו"י).

40 תניא רפמ"ב.

41 ברכות לג, ב.

42 עקב י, יב.

* וראה לקמן סעיף י"ד.

מעין דעם ענין פון „איש האלקים“, מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה ה-אלקים (וואָס שטייט אויף משה'ן) – איז דאָ באַ יעדער איד, בבחי' משה שבו. ובכללות – אַז יעדער איד טיילט זיך אין צוויי חלקים: אַ נשמה און אַ גוף, וואָס זיין נשמה איז אַ „חלק אלוהה ממעל ממש“, ע"ד „האלקים“: און זיין גוף איז פאַרבונדן מיט בחי' „איש“, אַ יש ונברא.

ובפרטיות יותר – איז דאָס דער חילוק צווישן „משה“ און „איש האלקים“ (כנ"ל ס"ג): „איש האלקים“ באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי' איש (דער גוף) מיט שם אלקים (בגימטריא הטבע). משא"כ „משה“ איז פאַרבונדן מיט שם מה – הוי'.

וואָס די צוויי ענינים זיינען פאַראַן באַ יעדער איד (בבחי' משה שבו): די צוויי דרגות אין זיין נשמה – בחי' ישראל שבה⁴⁶, וואָס איז פאַרבונדן מיט שם הוי"ה („חלק הוי' עמרי“), און בחי' יעקב שבה⁴⁷, פאַרבונדן מיט שם אלקים (יעקב איז י' עקב⁴⁸, ווי דער יו"ד פון שם הוי"ה⁴⁹ קומט אַראָפּ בבחי' עקב⁵⁰, וידו (אותיות יו"ד)⁵¹

הכתוב „ויעתה ישראל גוי“), ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה'א גו' לשמור את מצות ה' גוי⁵².

דערפון איז מובן, אַז ע"ד ווי באַ משה'ן זיינען פאַראַן ביידע ענינים פון „איש“ און „האלקים“ (וואָס ע"י זה איז ער דער ממור-צע המחבר צווישן די ברכות שלמעלה און אידן למטה), איז „אפס קצהו ושמוץ מנהו“⁵³ דאָ באַ יעדער איד (כדלקמן), וואָס דאָס גיט אים דעם כח צו אויפנעמען די ברכות בשלימות.

עפ"ז איז נאָכמער פאַרשטאַנדיק, ווי דער מזמור צדי"ק „תפלה למשה“ איז כולל כל הברכות כולם – וואָרום נוסף לזה וואָס דורך „תפלה למשה“ ווערן נמשך אַלע ברכות צו אידן למטה, איז דאָ בחי' משה בכל א' מישראל, און במילא איז (תפלה) משה כולל אַלע אידן, און דער תוכן המזמור דריקט אויס און שפיגלט אַפּ (דעם תוכן און עבודה פון) אידן עצמם אין אַלע זייערע ענינים (וואָרום משה איז רעיא מהימנא פון אַלע אידן (כנ"ל), ביז אַז בחי' משה איז דאָ אין יעדער איד), ביז – אַז „תפלה למשה“ פועל'ט אויף אים אין זיין עבודה בפועל (כנ"ל), משה גיט דעם כח אַז אַלע ענינים פון דעם מזמור, אָנהויבנדיק פון דעם עצם ענין פון „תפלה למשה איש האלקים“, זאָלן נמשך ווערן צו יעדער איד.

ה. וועט מען עס פאַרשטיין לויט דעם ביאור אין דעם כפל הלשון (וענין) במזמור צדי"ק – אַ כפל הן אין דעם מברך (בתחלת המזמור): „תפלה למשה“ און „איש האלקים“, און הן אין דער ברכה עצמה (בסיום המזמור): „ומעשה ידינו כוננה עלינו“ און „ומעשה ידינו כוננה“⁵⁴:

(43) שם, יב-ג.

(44) תניא פמ"ד.

(45) בהבא להלן ראה בארוכה לעיל ע' 398

ואילך.

(46) תניא רפ"ב.

(47) ראה בארוכה לקרי'ת דרושים לרי"ה סב, ג (וראה גם תרי"א משפטים עז, רע"ב). ספר הליקוט'ים דא"ה-צ"צ ערך יעקב סמ"ד (ע' אקא ואילך). ושו"נ.

(48) ראה זח"א קעד, א: כמה דקבי'ה לוימנין אתקרי הוי' ולוימנין אתקרי אלקים, ה"נ לוימנין אתקרי ישראל ולוימנין אתקרי יעקב. וראה לקרי'ת שם. ס' הליקוט'ים שם ע' אק ואילך. ושו"נ.

(49) האזינו לב, ט.

(50) ע"ח שער ג (שער סדר אצי' למהרח"ו) פ"ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינייים) בערכו.

(51) הגהות הצי"צ לתרי"א ריפ ריצא – אהית שם

קצב, א (בשוה"ג (ב)).

(52) תרי"א שם (כא, א). ובכ"מ.

(53) שם וישב כט, א.

עיה"פ „מזמור שיר ליום השבת“⁵⁹ (ב) המשך הי"א מזמורים שאמר משה) זאגן חז"ל⁶⁰, „עיסקא דשבתא כפולא“. איז מבואר בכי"מ⁶¹ אז דער כפל (פון עיסקא דשבתא) איז כנגד די צוויי דרגות פון מעלי שבתא ויומא שבתא, מנוחה בערך היגיעה און מנוחה בעצם, ע"ד דער חילוק צווישן שם אלקים (אלקות בערך הבריאה), און שם הוי' (אלקות שלמעלה מהבריאה).

ועפ"י יל' אז דאָס איז דער כפל בסיום המזמור: ביום השבת, ווען ס'איז דאָ דער „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, ווערט אַ שלימות כפולה [בדוגמת השלימות וואָס ווערט אויפגעטאָן דורך, תפלה למשה, וואָס איז פאַרבונדן מיט שבת]: „ומעשה ידינו כוננה עלינו“ — די שלימות פון מנוחה בעצם, און „ומעשה ידינו כוננה“ — די שלימות אויך פון מנוחה בערך היגיעה בימי החול (ויכולו השמים והארץ וכל צבאם“⁶²) [נוסף אויף דעם וואָס פון שבת מיני' מתברכין כולהו יומיני' אויך אויף דער עבודה בימי החול שלאחרי זה]. ובכללות יותר: כוננה איז „מעשה ידינו“ פון ימי החול, „ומעשה ידינו כוננה עלינו“ ביום השבת, ווען „כל מלאכתך עשוי“⁶³.

ז. ולהוסיף, אז דאָס איז אויך מרומז אין דעם כפל פון „מזמור שיר (ליום ה-שבת)“, „מזמור כפול“⁶⁴:

דער חילוק צווישן „מזמור“ און „שיר“ איז, אז מזמור איז בכלי און שיר איז

אוחזת בעקב עשוי⁶⁵). און דערפון קומט ארויס דער חילוק צווישן דער נשמה (משם הוי'⁶⁶) און גוף (משם אלקים⁶⁷), ביז אז דערפון ווערט נשתלשל כר' למטה דער חילוק צווישן „מחציו ולמטה איש“ און „מחציו ולמעלה האלקים“.

כשם ווי אין אַ אידן זיינען פאַראַן די צוויי ענינים פון „משה“ און „איש ה-אלקים“ — אזוי איז אויך אין זיין עבודה, אין „מעשה ידינו“, וכמודגש אין דעם כפל פון „מעשה ידינו“ בסיום המזמור („ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננה“) — די עבודה אין עניני קדושה — „מחציו ולמעלה“: און עבודה בעניני רשות וחול (עניני העולם) — „מחציו ולמטה“. ובכל-לול — די עבודה עם עצמו („מחציו ול-מעלה“), און די עבודה בבירור העולם („מחציו ולמטה“).

ויש לומר, אז דער כח צו קענען אויפ-טאָן (ברכה והמשכה) אין ביידע אופני עבודה — קומט פון משה רבינו, בחי' משה שבכל א': דורך דעם וואָס אַ איד האָט אין זיך (בחי' משה, וואָס איז כלול פון) ביידע ענינים פון „משה“ און „איש האלקים“ (א נשמה וגוף), גיט עס אים דעם כח צו טאָן בשלימות — באופן פון „כוננה“ — ביידע אופני עבודה, סיי די עבודה אין עניני קדושה, און סיי די עבודה אין בירור העולם (בבחי' חולין שנעשה על טהרת הקודש⁶⁸).

ו. אַ דוגמא לזה — געפינט מען אין דעם ענין פון שבת⁶⁹:

(59) תהלים צב, א.
 (60) מדרש תהלים עה"פ. ליש עה"פ (בשלח טז, כט) ראו כי ה' נתן לכם את השבת (רמז רסא).
 (61) ראה שיחה שבהערה 58. וש"נ.
 (62) בראשית ב, א.
 (63) זח"ב טג, כ. פה, א.
 (64) מכללתא (הובא בפרשי' יתרו כ, ט. טושרע אר"ח טשי" ט"ח. שרע אדה"ז שם סכ"א.

(54) תולדות כה, כו.
 (55) ראה אגה"ת פ"ד (צג, סעיב ואל"ך).
 (56) ראה שעה"היא פ"י (פא, רע"א).
 (57) חגיגה יט, כ. וש"נ. וראה תרי"א לך יג, א. סידור שער המילה קמה, ד ואל"ך. סה"מ להצ"צ מצות מלה פ"ה (דרמ"צ ת, א). ועוד.
 (58) ראה לעיל ע' 401.

כלי צו אויספירן שליחותו בעולם בקיום התומ"צ, דער גילוי השכינה, במעשה ידיכם" באופן של קביעות ונצחיות, ביז אַז עס ווערט אַ דירה לו (לו לעצמותו) יתברך בתחתונים⁷¹, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו⁷².

און דער כח לזה קומט, כאמור לעיל, פון תפלה למשה איש האלקים, פון משה רבינו, און פון משה שבכל א' מישאל, וואָס ער האָט אין זיך ביידע ענינים פון „משה" און „איש האלקים", און ער איז מברך וממשיך כחות (באופן של קליטה בפנימיות כני"ל) אין דער עבודה פון „מעשה ידינו" אין ביידע ענינים – אין גילוי אור הנשמה אור הקדושה, און אין דער עבודה מיטן כלי הגוף און בירור עניני העולם, אַז ביידע זאָלן זיין „כוננהו", באַפעסטטיקט אויף אַ יסודות־דיקן אופן – דער גילוי פון „יסוד היסודות ועמוד החכמות"⁷³ ר"ת הוי"ש⁷⁴ (שלמעלה משם אלקים) אין מציאות העולם, אַז מזוייסט און מ'זעט ווי „כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו"⁷⁵, „והוי"ש⁷⁶ אלקים אמת", הוא לבדו האמת כו"י [ע"ד „ואמת" הוי' לער-לם], „המצוי הוה הוא אלקי העולם אדון

בפה"⁷⁷. ובעבודה רוחנית: שיר בפה באַ-וויזט אויף דער דרגא פון אור (המשפיע), און מזמור בכלי – איז די כלי (המקבל). וע"ד דער חילוק צווישן אור הנשמה (משם הוי', „משה") און דער כלי הגוף (משם אלקים, „איש האלקים")⁷⁸.

ואע"פּ וואָס אויך די כלי און גוף איז „איש האלקים", וועלכער איז אַ שם קדוש⁷⁹ של הקב"ה – איז דאָס אָבער (כמגן) בהעלם, וואָרום די כוונה איז אַז אַז איד זאָל דאָס מגלה זיין דורך זיין עבודה („מעשה ידינו", ניט נהמא דכסופאי ח"ו) פון גילוי אור הנשמה בהגוף⁸⁰, אַז די נשמה שלו זאָל פועל'ן און איבערמאַכן דעם גוף, ביז מגלה זיין ווי דער גוף איז אַ כלי צו דעם אור הנשמה, „חלק אלוקה ממעל ממש", משם הוי', און אויך מגלה זיין די מעלה אין דעם גוף (משם אלקים) עצמו.

און דורך דעם – האָט מען אויך דעם כח אויף דער עבודה צו אריפטאָן אין עולם (שנברא בשם אלקים), און מגלה זיין ווי עולם איז אַ כלי צו אלקות, דורכדעם וואָס ער מאַכט פון אַלע עניני העולם אַ

-
- (65) לקו"ת ברכה צח, ג"ד. סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רע"ג.
 (66) ראה עדין במקומות שבהערה הקודמת. וראה גם שיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט סי"ט (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394).
 (67) שבעות לה, סע"א. ירושלמי מגילה פ"א ה"ט. ועוד. רמב"ם הל' יסודות פ"ו ה"ב.
 (68) ראה חז"ק ע, ב: גופא דילהון קדישא. וכאה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך). ס' השיחות תורת שלום ע' 120.
 (69) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.
 (70) להעיר, שסיום וחזותם כל ספר תהלים (ד' הכל הולך אחר החינות – ברכות יב, א) הוא, כל הנשמה תהלל י"ה הללו" (וראה שם מת, א: איזה דבר הנשמה הננית ממנו ולא הגוף כו"י ועוד).

- (71) המשך תרס"ז ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוטק חיב ע' רמא הערה 32.
 (72) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פ"ג, ו.
 (73) תניא פליז.
 (74) רמב"ם ריש הל' יסודות.
 (75) כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם) ש, משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש (סדר הדורות ד"א תקכו). שם הגדולים להחיד"א מצ' רמב"ם. וראה גם „פירוש לריש הל' יסודות). – וראה בארוכה הדרן על הרמב"ם תשליה ס"יו ואילך. תשמיח ס"ב ואילך (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 207 ואילך).
 (75) ירמ"ג, י.
 (76) תהלים ק"ו, ב.

וואָס דאָס ווערט דורך דעם וואָס אַ איד — אַלט שלוחו של הקב"ה — נוצט אויס זיינע כחות אויף עבודת ה', אַזוי אַז די כחות זיינען נאָר ווי אַ כלי, אַ „שליח", אויף אויספירן שליחותו ורצונו של הקב"ה, בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה [כולל ובמיוחד הלכות שבתורה (בחי' הוי"ה שבתורה)⁷⁶], ווי ספר ה-רמב"ם וכי"ב⁷⁷] וקיום המצוות בהידור,

און אַזוי טוט ער אויף אויך אין עולם, אַז כל עניני העולם ווערן אַ כלי אויף אויספירן שליחותו של הקב"ה:

און דורך דעם וואָס דער שליח טוט זיין עבודה בשלימות בצירוף זיינע עשר כחות — ווערט דאָס משיח⁷⁸ (בגימטריא שליח בצירוף עשר⁷⁹), ביז דער גילוי פון משיח בפועל, ווען עס וועט זיין דער שלימות הגילוי, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גר⁸⁰.

ט. אין דעם אַלעם קומט צו נאָכמער הדגשה בשנה זו, ה'שנ"א, ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו:

(84) כלשון חז"ל, והוי' עמו שהלכה כמותו" (שי"א טז, יח. סנהדרין צג, ב). וראה בארוכה אהית יתרו ע' תתצ ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ ואילך. ע' רצ ואילך. המשך תרס"ז ע' תכט ואילך. לקי"ש חט"ז ע' 233 ואילך.

(85) ואין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות" (יקיר ריש פ"ז, ג. וראה תרי"א שמות טט, ג. תרי"ח שם י"ח, א"ב). וראה תשובות וביאורים (קה"ת, תש"ח) ס"ד ס"ה. והרי פסקי דינים הלכה למעשה הם בכלל המשנה — ה"ל תי"ת לאדה"ז רפ"ב. וראה לקי"ת דברים ב, סע"ב ואילך.

(86) חיבור, הלכות הלכות" (כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו).

(87) ובהדגשה יתירה בתינוקות של בית רבן, עליהם נאמר, אל תגעו במשיח"י (דה"א טז, כב. שבת קי"ט, ב).

(88) ראה בארוכה לקי"ש ח"ט (קה"ת, י"א ניסן, תנשי"א) ע' 358 ואילך. ועוד.

כל הארץ⁸¹, בין באופן אַז „מלאה" הארץ דיעה את הוי' כמים לים מכסים⁸².

ח. דער ענין הגיל פון „תפלה למשה" שטייט נאָכמער בהדגשה ובגילוי בדורנו זה — ווען מ'האָט דעם כח פון די תפלות וברכות און עבודה פון רבותינו נשיאנו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁸³, ביז כ"ק מריח אדמירי נשיא דורנו, אתפשטותא דמשה שבדורנו,

ובפרט ווען מ'שטייט לאחרי ארבעים שנה מהסתלקות-הילולא שלו (בשנת תש"ג) ווען „נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע⁸⁴, קאי אינש אדע-תא דרבינו⁸⁵,

וואָס ער גיט דעם כח צו בחי' משה אין יעדער איד בדורנו — ובפרט דורך דעם גילוי פון פנימיות התורה — צו מגלה זיין ווי ער איז „משה איש האלקים", און ווי „יהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", דער גילוי בחי' נועם (פנימיות עתיק), דורך לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, און די עבודה פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן אַז דאָס טוט אויף „כוננהו" אין „מעשה ידינו", אין אַלע דרגות שכזה,

אַנהויבנדיק פון דער עבודה מיט זיך אַליין — דורך דעם וואָס יעדער איד אין מגלה (בכח פון נשיא דורנו) ווי ער איז שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליוני) כמותו⁸⁶ („משה איש האלקים"),

⁷⁶ רמב"ם שם ה"ד-ה"ה.

⁷⁷ ישע"י י"א, ט.

⁷⁸ סיום וחותם ספר הרמב"ם.

⁷⁹ נסמן לעיל הערה 30.

⁸⁰ תבוא כט, ג.

⁸¹ ע"ז ה, ריש ע"ב.

⁸² ראה לקי"ת ויטרא א, ג.

⁸³ משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב.

נפלאות אפילו בערך צו די נסים פון יציאת מצרים, ד.ה. אז עס ווערט אן עלי אפילו אין דעם ענין פון „ארים נסי“, ונוסף לזה - איז דאס אין אן אופן פון „אראנו נפלאות“: די נפלאות זיינען בגלוי באופן אן אקען זיי זעען בעיני בשר. און נאך-מער - „אראנו“, דער אויבערשטער אליין באווייזט די נפלאות, איז פארשטאנדיק אז דאס איז למעלה מכל מזידה והגבלה, און - אז אלץ ווערט אנטפלעקט, עס ווערט געזען דער אמת און פנימיות פון דער הנהגה טבעית, און דער גילוי פון די פולקאמע הנהגה נסית, ביז - אויך דער גילוי פון דאס וואס איז אינגאנצן „נפלא“.

עפ"ז איז פארשטאנדיק, אז שטייענדיק אין „שנת נפלאות אראנו“ - שטייט בהד-גשה יתירה די ברכה פון דעם אויבערשטן (וואס ווערט נמשך דורך, תפלה למשה איש האלקים) אין אלע ענינים, ויהי נועם היא עלינו - אז עס ווערט „ומעשה דינו כוננהו“ סיי אין דער הנהגה טבעית

96 אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז (ע' תפז), מוח"א בהשמות סכ"ה (רסא, ב). וראה הנסמן במכתב ה' ניסן שנה זו הערה ד"ה ווי דער באוואוסטער פירוש. 97 שהרי גם לעיל תהי' הנהגה טבעית והנהגה נסית* (וגם בתקופה ה' כשיהי' שינוי במעשה בראשית (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198. ועוד), לא יתבטלו כל חוקי הטבע לגמרי, כפשוטו, ויהי אז גם החילוק בין ימי החול ויום השבת* (כיום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים גומא, וכמ"ש ישע"י טו, כ) והי' גוי מדי שבת בשבתו גוי, וכיר"ב - ובכל א' מהם יהי' הגילוי ד, כוננהו ע"י הקב"ה עצמו באופן של „נפלאות“.

98 ראה גם מכתב הנ"ל.

* שערשם הוא משם הוי' ומשם אלקים, ולע"ל יהי' גם הגילוי דמשם אלקים (ועד שהוי' דעכשוו יהי' אלקים לע"ל, והיי' הוי' לי לאלקים ויצא כה, כא), ויהי' גילוי שם הוי' נעלה יותר - תו"א ואוה"ת ר"פ ויצא. ועוד).

דער שרש פון הנהגה נסית קומט פון שם הוי', שלמעלה פון הנהגה טבעית וואס קומט פון שם אלקים (בגימטריא הטבע).

דער סדר הרגיל אין עולם איז די הנהגה טבעית. עס זיינען אבער דא זמנים ווען דער אויבערשטער מאכט נסים, מ' לשון „ארים נסי“, כמו הנס על ה' הרים, וועלכער הויבט אויף און איז מגלה אלקות וואס איז העכער פאר דער בריאה, און הויבט אויך אויף און איז מגלה די פנימיות פון דער הנהגה טבעית (אז דאס קומט פון דעם אויבערשטן, שם אלקים).

ווי דאס איז געווען אין שנה שעברה, ה'תש"ג, ר"ת ה'י' תהא שנת נסים - כמדובר כמ"פ, וועגן די נסים וואס מ'האט דע-מולט געזען.

דערנאך איז דא א חידוש נעלה יותר - „אראנו נפלאות“, ווי עס שטייט בנוגע צו דער גאולה האמיתית והשלימה, אז „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“.

89 ראה סידור (עם דא"ח) מד, סעי"ב. פירוש המלות פקליט. המשך תרס"ז ע' סג. סה"מ תרע"ח ע' פט. ובכ"מ. סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד"ה.

90 ישע"י מט, כב.

91 פרש"י יתרו כ, יז. וראה סידור ופיה"מ שם. תרע"ח שם. הנסמן במכתב כ"ה אדר שנה זו הערה ד"ה „נס“ - אויפגעהויבן (נדפס לקמן ח"ב ב' הוספות).

92 סה"מ"ז לה"צ עג, א (ע"פ לשון הכתוב ישע"י ע"י, יז). וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 371. ושי"ג.

93 להעיר מאוה"ת בשלח ע' תרסה: משה נק' איש האלקים שהוא איש ומושל על שם אלקים. ע"כ עושה ניסן של ישראל כי שם אלקים גימט' הטבע והנס שהוא למעלה מהטבע זהו ע"י שנקרא איש האלקים.

94 ראה שיחות: שי"פ תולדות, ד' כסלו (סה"ש תשי"ג ח"א ע' 159-60); ז' כסלו: יריד כסלו: כיב אלול (שם ע' 691) - תשי"ג. לעיל ע' 74-4. ועוד.

95 מ"כה ה, טו.

ביז אַז עס ווערט „אראנו“ — דער גילוי וראי אין דעם אויבערשטן אַליין, כביכול — והיו עיניך רואות את מוריד¹⁰¹, ראי בעיני בשר, ביז אַז דאָס נעמט דורך אויך די הנהגה טבעית וגשמיות פון אַ אידויזם. און בשעת ס'איז דאָ דער „אראנו“ אין (ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, ביז אין) דעם אויבערשטן אַליין, זעט מען ווי אַלץ (סיי טבע, סיי נס) איז „נפלאות“ („כונגה“) של הקב"ה.

י. אין שנת אראנו נפלאות גופא איז דאָס נאָכמער אונטערשטראַכן אין חודש ניסן, וואָס באַווייזט אויף „נסי נסים¹⁰²“, נסים אפילו בערך צו נסים (ע"ד די נפלאות דלעיל כ"ל).

און אין חודש ניסן עצמו — נאָך שבת הגדול, „שנעשה בו נס גדול¹⁰³“ (גדלות אין נס עצמו), און שוין נאָך עשירי בניסן (ווען דער „נס גדול“ האָט פאַסירט בפועל, בשבת לפני פסח עשירי בניסן¹⁰⁴).

(101) ישעי' ל, כ.

(102) וכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, „כדכתיב (ואתחנן ד, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, הראת ממשי בראי' חושית כו“ (תניא פליז — מו, א). ועד שגילוי זה חדר בהגשמיים דבניי, כמש' (משפטים כד, יא) ורחוץ את האלקים ויאכלו וישתחו', היינו, שהגילוי דמעשה המרכבה נמשך בפנימיותם, עד שנעשה דם ובשר בכשרם. (ראה תניא פ"ה).

והענין דמתן תורה נמשך בכל יום, גנותן התורה' לשון הוה (שליה כה, א. לקוית תוריע כג, א. מאמרי אדהאמיצ' שמות ח"א ע' קעה. ושינ'), היינו שהגילוי אלקות דמית' ישנו בכל יום, הן בימי החול והן בימים השבת — ראה לעיל בפנים ובהערה 97.

(103) ראה ברכות נו, רע"א וכפרשי' וחדא"ג מהרש"א שם.

(104) תורה' ואותו — שבת פז, א בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור וש"ע אדה"ו או"ח הל' פסח ר"ס תל'.

(105) אלא שקבעו הנס ביים השבת — ראה נ"כ טרש"ע או"ח סת"ל. שרע אדה"ו שם ס"א.

(אלקים), אַז אין זיין „וואַכעדיקע“ און טבעית'דיקע ענינים ווערט „כונגה“ (ביז באופן של נפלאות), און נאָכמער — ומע' — שה ידינו כונגה עלינו" אפילו אין דער הנהגה נסית (הוי'), אַז אפילו אין זיין „שבת'דיקע“ און למעלה-מדרך-הטבע' — דיקע הנהגה באַווייזט דער אויבערשטער נסים גלויים — ווי ער האָט שוין אָנגע-הויבן באַווייזן, און איז ממשיך באַווייזן ביתר שאת וביתר עוז, לכל אחד ואחת, אויך בחייו הפרטיים, און הויבט אויף אידן (און „מעשה דינו“) למעלה ממעמדם ומצבם אפילו כשהיו בשנת נסים (וואָס אויך דעמולט איז מען געווען אויפגע-הויבן), און אין אַז אופן פון „נפלאות) אראנו“, אַז מ'זעט עס בגלוי, מראה באצ-בעו ואומר זהו¹⁰⁵.

ולהוסיף: דער סדר האותיות פון מספר השנה איז (תש"ג, א) פריער נפלאות און דערנאָך אראנו. אָבער אידן האָבן (אויך) מוסיף ומשנה געווען דעם סדר, אַז מ'זאָל זאָגן „אראנו נפלאות“ (כלשון הכ-תוב). ויש לומר דער חילוק: אין „נפלאות אראנו“ איז דער עיקר הדגשה אויף די נפלאות, און די נפלאות — „אראנו“, מ'זעט זיי באופן של ראי'.

אין „אראנו נפלאות“ איז דער עיקר הדגשה אויף דעם „אראנו“, ווי דער אויב-ערשטער אַליין באַווייזט באופן של ראי' — דער אמת ופנימיות פון יעדער זאָך, און בשעת דאָס איז אין אַז אופן פון „אראנו“ (דורך דעם אויבערשטן אַליין) זעט מען (בדרך ממילא) ווי דאָס איז אַלץ — „נפלאות“ (סיי די הנהגה טבעית, סיי די הנהגה נסית, סיי די מאורעות שבבער און סיי די נפלאות וואָס וועלן זיין בעתיד).

(99) ראה הערה 97.

(100) ראה תענית בסופה. שרמר ספכ"ג. פרשי' בשלח טו, ב (ד"ה זה א"ל).

מ"ח אדמ"ר¹¹¹: און זייענדיק אַ בן מלך" באַקומט ער „מעדני מלך" בשלימות, שלי-מות התענוג.

ויש להוסיף ולקשר זה מיט דעם מאמר הידוע פון דעם בעש"ט¹¹⁸, אַז יעדער איד איז טייער באַ דעם אויבערשטן ווי אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנותם – דלכאורה, איז ניט מובן דער משל פון „הורים זקנים לעת זקנותם" אויף דעם אויבערשטן, ובלשון חז"ל¹¹⁹: „מי איכא זיקנא קמי"!

ויש לומר, ע"פ הידוע אַז „זקן" איז פאַרבונדן מיט (חכמה¹²⁰, ביז מיט) עתיק (יומיו)¹²¹, וואָרום עתיק איז לשון זקן (כמ"ש¹²², „ועתיק יומיו יתיב גוי" ¹²³, פני-מיות הכתר, ביז מיט פנימיות עתיק, עצמות התענוג (בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן)¹²⁴; וייל אַז דער משל הנ"ל (אַז אַ איד איז אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים כו') איז מרמז ווי אַ איד איז פאַרבונדן מיט בחי' זקן (עתיק) שלמעלה, וואָס איז איין

און מ'האַלט שוין אור ל"עשתי עשר יום¹⁰⁶ בחודש ניסן, דער „גשיא לבני אשר" ¹⁰⁶, וואָס זיין ענין איז – „והוא יתן מעדני מלך" ¹⁰⁷: יעדער איד ווערט גע-בענטשט – נאָך איז די לעצטע רגעים פון גלות – מיט „מעדני מלך", דער ענין ה' תענוג („ויהי נועם"), און „מעדני מלך" ¹⁰⁸ דוקא – שלימות התענוג¹⁰⁹, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, כולל – „מעדני מלך" אין עבודת ה', המשכת תענוג אויך אין דער סדר ושלמות העבודה פון מלך ר"ת „מוח לב כבד" ¹¹⁰, מוח שליט על הלב¹¹¹, און דערנאָך ווערט עס נמשך אין כבד (מקור הדמ"ג¹¹², „הדם הוא הנפש" ¹¹³), אַזוי אַז ס'איז דאָ שלימות ציור ומצב האדם – איז אויך אין דעם ווערט אַ תוספת ברכה, פון המשכת התענוג „מעדני מלך").

און עס ווערט נתגלה ווי יעדער איד איז אַ בן מלך¹¹⁴ (ביז אַ „מלך" עצמו¹¹⁵) – בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמ"ש¹¹⁶ „וכל בניך לימודי הוי", וואָס דאָס גייט אויף יעדער איד (וועלכער איז נכלל אין „בניך") – וכמבואר הענין ד"כל בניך גוי" אין די דרושי חתונה פון כ"ק

117) ד"ה וכל בניך לימודי ה' תרפיט (טה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואל"ך).

118) כתר שם טוב הוספות ס"י קלג.

119) יבמות טז, ב.

120) כמאחזיל (קידושין לב, ב), זקן זה שקנה חכמה.

121) ופנימיות אבא פנימיות עתיק (נסמן כ' קונטרס לימוד החסידות ע' 6) – ראה מקומות שבהערה 123. ד"ה ואברהם זקן תרניד. ועוד.

122) דינאל ז, ט (וראה במפרשים שם).

123) ראה ד"ה ויעמוד העם תרניח (ע' קצ ואל"ך). המשך תעריב חיג ע' אישטח ואל"ך. וראה המשך תרסיז ע' רלד-ה. ועוד. ובדיה ויעמוד שם: זקנתי הוא בחי' עתיק, דעתיק הוא לי זקנה. . וענין הזקנה למעלה הלא ארזיל ומי איכא זקנה קמי' קובי'ה להיות שאינו בגדר זמן וממלא אינו שייך שם ענין הזקנה. אלא הכוונה דוקנה מורה על הקדמות, והיינו דלהיות שבחי' עתיק כו'.

124) המשך תרסיז שם.

106) נשא ז, עב.

107) ויחי מט, כ.

108) ולהעיר ש"מלך" בגימטריא צ'.

109) ראה סה"ש תשמ"ז – ברכת י"א ניסן ס"א.

110) ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזחיב קנג.

א. ושל"ג.

111) זחיג רכז, סע"א. וראה תגיא פ"יב (יו,

רע"א). פ"יו (כג, א). פ"ל (לה, ב). פניא (עא, סע"א).

112) ראה ע"ח שער המוחין (ש"כ) פ"ה.

113) פ' ראה יב, כג.

114) „כל ישראל בני מלכים הם" – שבת סז,

א.

115) „אתקריאו ישראל מלכים" – תקו"ז ב'

הקדמה א, ריש ע"ב).

116) ישע"י נד, יג.

אין דורך דעם באַקומט מען מדה כנגד מדה¹³² וכמה פעמים ככה פון דעם איב-ערשטן, אַז „אראנו נפלאות“ כפשטו — דער אויבערשטער אַליין באַווייזט אים, באַופן פון מראה באַצבען וואָמר זה: אַט האַסטו די נסים ונפלאות וואָס איך, דער אויבערשטער, האָט דיר געגעבן, ווי „הורים זקנים“ גיבן צום „בן יחיד שנולד לעת זקנותם“, מבחי' עתיקא קדישאַ,

ביז אַז דער אויבערשטער אַליין שטייט בהתגלות, און מיט וואָס איז ער „פאַרנומען“ כביכול (אָדער אַ אַ כביכול) — מיט „אראנו“, באַווייזן יעדער איד „נפלאות“, אַז דאָס וואָס עס איז געשען מיט אים ביז איצטער איז אויך געווען „נפלאות“, ועאכריכ די נפלאות וואָס קו-מען דערנאָך (נאָך דעם „אראנו“).

ביז — די נפלאות בגאולה האמינית והשלימה, ובאופן פון „אראנו“, און דער-נאָך — קומען נאָך העכערע „נפלאות“, א.ו.וו. עד אין סוף.

יא. ככל זה קומט צו דורך דעם וואָס מ'וועט איצטער מסיים זיין (כרגיל) מיט מאַכן יעדערן פון הנוכחים כאן (און דורך זיי — כלל ישראל) פאַר אַ שליח מצוה אין מצות הצדקה (ששקולה כנגד כל ה-מצוות¹³³), וכמדובר לעיל¹³⁴ אַז דורך דעם וואָס יעדער איד אַלס שלוחו של הקב"ה, וועט אויסנוצן זיינע עשר כחות בשלימות במילוי שליחותו — ברענגט ער (שליח בצירוף עשר בגימטריא) משיח, און נוסף על „גימטריא“ (וואָס איז בעלמ¹³⁵), בגילוי ממש, בראי' חושית,

אַך מיט עצמות ומהות¹²⁵ — ישראל וקוב"ה כולא חד¹²⁶. און דעריבער ווערט צו אים (דער בן מלך) אויך נמשך „מעדני מלך“¹²⁷ — עצמות התענוג (עתיק).

ובפרט דורך דעם וואָס אידן האָבן מוסיף געווען בלימוד התורה בכלל, כולל ובמיוחד — לימוד פנימיות התורה, וואָס דורך דעם ווערט די המשכת גילוי פון „עצמות עתיק“¹²⁸ אין אידן.

און זיכער וועט מען ווייטער מוסיף זיין אין לימוד התורה ובפרט פנימיות התורה — און אויך אין קיום המצות בהידור — באופן שלמעלה ממדידה והג-בלה, און אין דעם גופא — איז מען מוסיף מערער און מערער, „ילכו מחיל אל חיל“¹²⁹, אַז ניט קוקנדיק אויף דער הנהגה ביז איצטער באַופן פון „נס“, און פון „ארים נסי“, אויפגעהויבן לגבי זיין הנהגה נסית הרגילה שלפנ"ו, איז ער עולה הע-כער און נאָך העכער באַופן פון „נפלאות“ שבתורה („גל עיני ואביטה נפלאות מת-רתך“¹³⁰), ביז „נפלאות אראנו“, און נאָך-מער — „אראנו נפלאות“, אַז עס איז דאָ דער לימוד התורה באַופן של ראי' ¹³¹, ביז ראי' אין אלקות, אין דעם נתון התורה (והיו עיניך רואות את מורידך), און דאָס ברענגט דעם גילוי פון „נפלאות“ אין תורה.

125 ומרומו גם כהלשון „בן יחיד“, בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן (ראה הערה 28).

126 ראה זחי"ג עג, א.

127 ולהעיר גם שפנימיות עתיק הוא מלכות

דא"ט (המשך תרס"ז שם).

128 כ"ה בהמשך תרס"ז שם.

129 לשון הכתוב — תהלים פד, ח.

130 תהלים קיט, יח. וראה שער האמונה פ"ט.

131 ראה לקו"ת צו י"ו, ב: „וזהו פ"י אראנו

נפלאות, אראנו דייקא בבחי' ראי' ממש . . . שהשגתו

(דהארז"ל) ה"י בבחי' ראי' כו"ו. וראה גם שער

האמונה שם.

132 ראה סוטה ח, ב, ט, כ. ושי"נ. תוספתא

סוטה רפ"ד. מדרש ליקו טוב שמות ג, ו. ועוד.

133 כ"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

134 ספי"ה ח.

135 וראה שעה"א פ"א.

איז העכער פאָר פנימיות (ביז אַז װײַ 1791
על פניהם“).

ויהי רצון, אַז נאָך אין די לעצטע
מעשינו ועבודתינו אין די לעצטע רגעים
פון גלות זאָל זיין די השראת השכינה
„במעשה ידיכם“, כולל אין דער שלוחות
לצדקה וואָס מזועט איצטער געבן,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש
האלקים“, האָט מען דעם כח צו אויפטאָן
דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו
ומעשה ידינו כוננהו“, אין מעשינו ועבר-
דתינו איצטער,

און מ'האָט אויך משה ואהרן עמהם —
בחי' משה (ואהרן — מז' רועי ישראל¹³⁷),
שככל א' מישראל, אנשים נשים וטף,

והיכה ומיד ממש — „הקיצו ורננו¹³⁸
שוכני עפר¹³⁹“, ומשה ואהרן עמהם בפש-
טות, נשמות בגופים, צוזאַמען מיט אַלע
אידן,

והיכה ומיד ממש — „ומעשה ידינו כונ-
נהו“ אין דעם „מקדש אדני כוננו ידיך“.

[כ״ק אדמירר שליט״א נתן לכארא מה-
נוכחים שיחיו שטר של דולר, לתתו (או
חילופו) לצדקה].

און תיכה ומיד ממש נעמט משיח אַרויס
אַלע אידן פון גלות, „בנערינו ובזקנינו גו'
בבנינו ובבנותינו¹³⁶“, בגאולה האמיתית
והשליומה, און מ'גייט אין ארץ הקודש, אין
ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית
המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו
ידיך“¹³⁷,

וואָס דאַרטן האָט מען בתכלית השלי-
מות אַלע ברכות פון „תפלה למשה איש
האלקים... ומעשה ידינו כוננה עלינו ומע-
שה ידינו כוננהו“ — כברכת משה (ואהרן)
בנוגע צו השראת השכינה אין משכן,
„ויברכו את העם“, „ויהי נועם ה' אליקנו
עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה
ידיכם¹³⁸“ — וואָס די שלימות פון „תשרה
שכינה במעשה ידיכם“ וועט זיין אין דעם
בית המקדש השלישי¹³⁹, „וכשיבנה —
משה ואהרן יהא עמנו¹⁴⁰“,

און עס ווערט (בדוגמא (אבל בעלי'
ובהוספה לגבי) ווי ס'איז געווען בעת
השראת השכינה אין משכן) „ורא כל העם
וירונו ויפלו על פניהם¹⁴¹“ — גילוי אלקות
באופן של ראי', ביז אַז דאָס ברענגט באַ
זיי אַרויס אַ רינה¹⁴², און אַזאַ גילוי וואָס

(136) כמיש בניימ (ו.כימי צאתך מארמיצ

אראנו נפלאות) — בא' י. ט.

(137) בשלה טו, יז ובפרשי.

(138) פרשתנו ט, כג ובפרשי.

(139) ראה גם מכתב יא ניטן ש.ו. (נדפס לקמן

חי' בהוספות). ושינ.

(140) תנודיה אחד — פסחים קיד, ב. וראה יזמא

ה, ב.

(141) פרשתנו שם, כד.

(142) להעיר דרנה הא בפה (חגי' ת, ב. ושם —

ביחס לשמחה שבלב) — ראה לעיל סיני.

(*) וראה לקו'ת שבהערה 65: ועיין בוחי'א ויצא

(143) זיח בסופו (תיקונים קד, א). תויא לב, ב.

לקרית בהעלותך כט, ג. וראה לקריש חי' ע' 643.

(144) ישע'י כ, יט.

(קמת, ב) בענין ההפרש בין שיר הלויים לבחי'

וחסידיו ירננו דכהניס שהיא בחי' עלינה יותר.

ועד'ו יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור.